

13.10.2022

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

VIITE MMM:n lausuntopyyntö 16.09.2022 VN/1076/2021-MMM-5

Lausunto

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Lapin ELY-keskukselta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kalastuslain muuttamisesta.

Lapin ELY-keskuksen kalatalouspalvelut toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Uudistusesitys selkeyttää kaikkien toimijoiden rooleja lainsäädäntötasolla ja Oma kala tulee uudistuksen myötä palvelemaan kaikkia osapuolia uutena tietovarantona kalataloushallinnon tietovarannon kokonaisarkkitehtuurissa. Uudistusesitys huomioi myös viranomaistahojen välisen tiedonvaihdon tehostamistarpeet sekä -mahdollisuudet. Tietojärjestelmiä koskevien uudistusten ja kehittämistyön osalta tulisi lisäksi huomioida, että mikäli vastuu tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä tulee lisääntymään ELY-keskuksissa, tulee se edellyttämään ELY-keskuksilta aiempaa enemmän resursseja.

Vapaa-ajankalastajien saaliin ilmoittamisvelvollisuudesta säädettyä on huomioitava, että vapaa-ajankalastajien joukossa voi olla merkittäviä kalastajaryhmiä, joilla ei ole tosiasiallisia mahdollisuuksia tehdä sähköistä saalisilmoitusta. Vaihtoehtoisena saalisilmoitusmenettelynä paperilla toimitettavien saalisilmoitusten tallentamiseen ja käsittelyyn on varattava riittävät resurssit, jotta ilmoitetut saalistiedot saadaan saatettua kohtuullisessa ajassa käyttökelpoiseen muotoon ja hyödynnettäväksi edelleen kestävä kalastuksen järjestämiseksi. Vapaa-ajankalastajilta edellytettävän saalisilmoituksen jättämiselle on myös syytä varata riittävän pitkä määräaika.

Vapaa-ajankalastajien saalisilmoituksen tarkemmasta sisällöstä säädettyä tulee yleisesti ottaen huomioida, että pyyntipaikkatiedot sekä muut ilmoitettavista kaloista kerättävät tiedot aiheuttavat kalastajille uudenlaisen kirjanpitovelvoitteen. Esityksessä vapaa-ajankalastuksen saalisilmoituksen säätämistarvetta perustellaan kestävä kalastuksen edistämällä sekä muun muassa heikossa tilassa olevien kalakantojen seurannalla. Tämän lisäksi on syytä harkita, tulisiko saalisilmoitusvelvollisuutta tarkentavassa asetuksessa säätää myös vierasperäisten kalalajien ilmoittamisvelvollisuudesta.

Saalisilmoituksen paikkatietoja koskevat vaatimukset tulisi yhdenvertaisuusperiaatteen nojalla määritellä siten, että pyyntipaikkatiedot on mahdollista ilmoittaa yhtenevällä tarkkuudella myös vaihtoehtoisella ilmoittamismenettelyllä. Uudistusesityksen edellyttämien vapaa-ajankalastajien keräämien pyyntipaikkatietojen tarkkuuteen vaikuttavat muun muassa kalastustilanne ja -paikka sekä toisaalta myös kalastajalla kulloinkin

käytettävissä olevat paikantamista auttavat apuvälineet. Pyyntipaikkatietojen ilmoittaminen on todennäköisesti epätarkempaa vaihtoehtoisilla ilmoitusmenettelyillä, jolloin pyyntipaikkaa ei ole esimerkiksi mahdollista osoittaa kartalle kalastustapahtuman yhteydessä tai välittömästi kalastustapahtuman jälkeen.

Vapaa-ajankalastajien saalisilmoitusvelvollisuuden toteutumista ja toimeenpanoa on käytännössä haastavaa kontrolloida, sillä ilmoitusvelvollisuus koskee vain tiettyä, saaliin perusteella määriteltyä kalastajajoukkoa, jota ei ole mahdollista rajata esimerkiksi myytyjen kalastuslupatietojen tai muiden rekisteritietojen perusteella.

Esitys kaupallisen kalastuksen saalisilmoitusmenettelyn uudistamisesta on kannatettava ja se edesauttaa kaupallisen kalastuksen saalisilmoitusmenettelyn yhdenmukaistamista. Sisävesikalastuksen saalisilmoitusmenettely olisi esitetyn uudistuksen myötä perusteltua pyrkiä järjestämään mahdollisimman yhteneväisesti merikalastuksen saalisilmoitusmenettelyn kanssa. Tämän uudistuskokonaisuuden tehokkaan toteuttamisen varmistamiseksi tulee tarkastella eri vaihtoehtoja, kuinka sisävesikalastajien saaliseurantaa koskeva vastuu jaetaan ELY-keskuksille. Lapin ELY-keskuksen osalta uudistuksen edellyttämät mahdolliset uudet resurssitarpeet tulee arvioida tarkkaan, sillä Lapin ELY-keskuksessa ei toteuteta tällä hetkellä kaupallisen kalastuksen saaliseurantaa.

Esitykset kalastusrikkomuksia koskevista ilmoitusvelvollisuuksiin liittyvistä uudistuksista ovat yleisesti ottaen kannatettavia ja ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnin sanktiointi edistää osaltaan tiedonkeruuta sekä kalakantojen kestävän käytön ja hoidon suunnittelua ja järjestämistä. Etenkin sisävesiammattikalastuksen osalta saalistietojen raportoinnissa on tunnistettavissa selkeitä puutteita.

Istutustietojen ilmoittamisen laiminlyönnin sanktointia koskeva uudistusesitys on kannatettava, sillä istutustietojen ilmoittamisessa on tunnistettavissa selkeitä kehittämistarpeita. Istutustietojen ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnin sanktioinnin lisäksi hallituksen esityksessä mainitaan ilmoitettavaksi myös ylisiirrot. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ylisiirrot olisi perusteltua mainita tässä yhteydessä erikseen myös varsinaisessa kalastuslakiuudistuksessa.

Istutustietojen osalta uudistusesityksessä tarkennetaan, että vastuu istutusilmoituksesta on viime kädessä istutuksen tilaajalla. Näin ollen esimerkiksi kalatalousmaksuilla toteutettavien istutustoimeksiantojen ilmoitusvastuu siirtyisi uudistuksen myötä ELY-keskuksille. Uudistuksen aiheuttamat muutokset resurssitarpeissa tulisi huomioida myös tältä osin. Vaihtoehtoisesti viime käden vastuu istutusilmoituksesta voitaisiin kirjata myös tosiasialliselle istutuksen tekijälle.

Vapaa-ajankalastajien saalisilmoituksen sanktiointi toimii osittain pelotteena ja edistää siten tiedonkeruuta. Tämän uudistusesityksen osalta jää kuitenkin epäselväksi ELY-keskusten rooli uudistuskokonaisuuden toimeenpanossa. Mikäli uudistus aiheuttaa ELY-keskuksille uudenlaisia resurssitarpeita, tulee myös nämä mahdolliset uudet resurssitarpeet huomioida. Tämän uudistuksen osalta jää myös epäselväksi, kuinka käytännössä todennetaan riittävä näyttö saalisilmoituksen laiminlyönnistä. Koska uudistus määrittelee

ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan kohdejoukon tietynlaisen saaliin perusteella, on jälkivalvontaa käytännössä miltei mahdotonta toteuttaa.

Velvoitetarkkailuissa on tunnistettu huomattavia kehittämistarpeita ja kalavarojen käytön ja hoidon tietovarannon tietojen luovuttaminen velvoitetarkkailuihin hyödynnettäväksi edistää toteutuessaan velvoitetarkkailuiden kehittämistä. Esitetyt tiedonkeruuta koskevat uudistukset tukevat niin ikään velvoitetarkkailuiden kehittämistä.

Kalatalouspäällikkö

Mika Oraluoma

Kalastusbiologi

Atte Juutinen

Tämä asiakirja KEHA/11354/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/11354/2022 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Oraluoma Mika 13.10.2022 09:25

Esittelijä Juutinen Atte 13.10.2022 09:30